

Zitierhinweis

Hlavačka, Milan: Rezension über: František Dudek, Příběh obce a zámku Mcely (1252–2012 a 1652–2012). Kniha o krajině a lidských osudech v regionu Svatojiřský les na severu Nymburska, Praha: Otto Smrček pro Obecní úřad Mcely, 2012, in: Český časopis historický, 2016, 1, S. 218–219, DOI: 10.15463/rec.608130798

český časopis historický

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a–63a UrhG) zulässig.

l'Italia e la Repubblica ceco-slovaca tra il 1918 e il 1920, s. 180–191).

Nový časopis má pozoruhodnou úroveň a může se zařadit mezi standardní revue vydávané ústavy Mezinárodní unie archeologických, historických a uměleckohistorických ústavů v Římě. Jeho celoevropskou otevřenost odráží také fakt, že přináší vedle italských rovněž anglické a francouzské texty. Je ukázkou vzestupu slovenské historické vědy a růstu jejích oprávněných mezinárodních ambicí.

Jaroslav Pánek

František DUDEK

Příběh obce a zámku Mcely (1252–2012 a 1652–2012). Kniha o krajině a lidských osudech v regionu Svatojiřský les na severu Nymburska

Praha, Otto Smrček pro Obecní úřad Mcely 2012, 180 s., ISBN 978-80-904797-1-5.

Zdenka TOMÁŠOVÁ – Zdeněk TOMÁŠ
Dějepis Lounek a Chodoun

Praha, Akropolis 2013, 237 s.,
ISBN 978-80-7304-164-9.

Omlouvám se výše uvedeným autorům, ale jsem na rozpácích, jak pojmenovat a vymezit dějiny obcí. Ale občas je nutné charakterizovat (staro)nový historiografický obor jakoby negativně, tzn. říci, čím není a nechce být, než tím, čím se asi stane. Tedy snad: „dějiny obcí“.

Dějiny obcí, které v České republice prožívají od roku 1989 nebývalý rozkvět (zřejmě i díky tomu, že obecní samosprávy byly ve znovuobjevené občanské společnosti důkladně rehabilitovány) nejsou regionálními dějinami, i když s nimi mají mnohé společné: Jako regionální dějiny mají dvojediný

úkol, totiž být specializovanou součástí celé historiografie a zároveň směřovat k poznání dějin daného regionu pro jeho sebezpoznání a vlastní potřeby. Zároveň nejsou ani velkými politickými dějinami, které mají syntetické ambice zmapovat či popsat či charakterizovat dějiny státních či národních celků. Ony „velké“ syntetické dějiny mají tu nevýhodu, že s pádem každého režimu je nutno je pro školní a propagandistické účely okamžitě přepisovat. To dějinám obcí nehrozí. Dějiny obcí jsou v našem kulturním prostředí velmi stabilním, avšak velmi různorodě pojatým fenoménem. Jsou pokaždé jiné podle toho, kdo je píše (laik, profesionál, učitel, farář, starosta, chalupář, místní kronikář), jiné podle toho, jaké prameny se dochovaly, jiné podle toho, kdo je jejich zadavatelem a pro koho jsou určeny. I přesto mohou patřit k vrcholným dílům historiografie (viz dějiny Ouběnic Josefa Petráňe), mohou být inkorporovány do širšího dějinného celku (viz dějiny Kolovrat či Mcel Františka Dudka) a mohou být psány pro radost a pro poznání vlastního konání (viz Dějepis Lounek a Chodoun Zdeny a Zdenka Tomášových).

Ač to zní paradoxně, dějiny obcí jsou vždy komplexněji pojaty než ony „velké“ dějiny. Toto komplexní pojetí z donucení vede pisatele dějin obcí k intenzivnějšímu využití různých vědních oborů, zvláště historie, zejména pak dějin každodennosti, dále geografie, antropologie, demografie, etnografie, sociologie, ekonomie či hydrologie. Využití těchto disciplín se řídí geografickou polohou (například Lounky a Chodouny leží v blízkosti Labe, a proto zde budou hrát velkou roli povodně; Mcely se nacházejí na úpatí Svatojiřského lesa v úrodném Polabí, proto obec nikdy nenavštívil hladomor a přebytky úrody mohly

být využívány pomocí kontribučenského fondu, respektive zdejší sýpky jako prostředek levného úvěru).

„Silné“ osobnosti hrají v obecním mikroprostoru zásadnější roli než například v zemských dějinách (tak v Lounkách hospodařil sedlák Václav Kratochvíl, mladočeský poslanec a hlavně starosta roudnického samosprávného okresu, pod jehož záštitou se uskutečnil známý první „tábor lidu“ pod Řípem v květnu 1868; Mcely byly zase letním sídlem knížete Thurn-Taxisse, který svými ekonomickými aktivitami určoval ráz podnikání v celém kraji mezi Mladou Boleslaví a Nymburkem). Regionální dějiny a dějiny obcí vytvářejí nejen u obyvatel obce daleko rychleji a efektivněji historické povědomí o době a místě. Zde je nutno zdůraznit, že se tak neděje jen čistě racionálními poznávacími procesy, protože při psaní dějin obcí do hry vstupují i jiné lidské vlastnosti, zájmy, potřeby a záliby, včetně životního zakotvení, pocitů přináležitosti i citovému vztahu k rodišti, domovu, přírodě či k chalupě. V tom je jejich síla, kouzlo, neopakovatelnost a užitečnost.

Dějiny Mcel napsal profesionální historik, který zde prožil dětství. Toto pouto je zásadní a ku prospěchu věci zvláště s ohledem na důvěrnou znalost prostředí, venkovské mentality (furiantství, nenávisti, pokrevní přízeň) a sociálního složení obce (sedláci, chalupníci, bezzemci, farář, učitel, rychtář, později starosta, zámecký pán). Dějepis Lounek stvořili pražští chalupáři, kteří si zde zakoupili v osmdesátých letech 20. století pastoušku a nejdříve pro sebe začali zkoumat minulost chalupy a obce. Profesionální historik pracuje více s písemnými prameny, při jejich objevování a interpretaci si počíná nápaditě a v případě Františka Dudka s naprostou jistotou. Laik – chalupář se

více spoléhá při výkladu dějin jednotlivých domů a dějin obce na místní ústní tradici, což má za následek, že jeho dílo je více (fragmentárně) členité a vyznívá emocionálněji. Obojí pojetí ovšem slouží stejně dobře k vytváření a udržování místní historické paměti, k potvrzování „obecního“ patriotismu a také k dobrému jménu místní samosprávy, kterou lze, což je pro místní obyvatele důležité, přesně personifikovat. Kromě toho tato historická díla slouží celé historické obci především pak k upřesňování některých „skrytých“ či zapomenutých procesů (v Lounkách je velmi zdatně vylíčena funkce pastoušky, v obci Mcely zase fungování „kontribučenské sýpky“, včetně její transformace v okresní hospodářskou záložnu). Díky těmto místním dějepiscům se stává nejen naše historiografie, ale i život v samotné obci bohatším a duchovnějším.

Milan Hlavačka

Karol BÍLEK a kol.

***Kdo je kdo v dějinách Sobotecka
a Dolnobousovska***

Sobotka, Město Sobotka 2015, 576 s.,
ISBN 978-80-260-9112-7.

Jako třetí díl *Malých dějin Sobotecka* vydal dlouholetý pracovník Literárního archivu Památníku národního písemnictví a regionální historik Karol Bílek rozsáhlý biografický lexikon, který zachycuje osobnosti spjaté s kulturně významnou oblastí na jihu Českého ráje. Vytvořil tím lexikální protějšek dvoudílného narativního zpracování dějin tohoto kraje, které vyšlo v letech 2008 a 2014. Bílek významně zdokonalil svůj prvotní slovníkový nástin *Kdo je kdo v dějinách Sobotecka* (1995), přičemž ku prospěchu věci využil spolupráce několika